

CONVO

KNNV afdeling Utrecht

Voorjaar 2019

Algemene Ledenvergadering

Waterschapsverkiezingen

Utrecht Rubriek

Kauwtjes zijn slimmer dan duiven

Deltaplan Biodiversiteitsherstel

Mijn kraai

Hij leeft niet meer en staat nu mooi te zijn in mijn vitrinekast. Ik heb hem nooit in levende lijve gezien, ik hoop dat hij het naar zijn zin heeft gehad. Hij heeft nooit kunnen denken dat hij zou eindigen op een plankje in plaats van tussen plankjes. Hij is nu 'mooi opgetut', zoals dat heet.

Mijn vitrinekasten liggen vol met schelpen, stenen, vruchten, zaden, houtjes, veertjes, schedeltjes en skeletdelen van allerlei dieren. Allemaal herinneringen aan plaatsen waar ik ooit was. Maar ik zal meer plaats moeten maken.

Sinds enkele maanden ben ik samen met een vriend, gediplomeerd preparateur, aan de slag met dode dieren. Hij heeft al veel lijken een tweede leven gegeven en we zijn nu samen aan de slag gegaan. De kraai is mijn eerste product. Hij is zeker niet perfect gelukt, maar ik ben er trots op en blij mee. Een aanwinst voor de vitrinekast.

Een skelet van een meerkoet is het tweede project en een hermelijn ligt al in de diepvries op zijn beurt te wachten. Maar de grootste uitdaging die we zijn aangegaan is het prepareren van vissenskeletten. We zijn begonnen met de kop van een poon. Nadat de kop zoveel mogelijk van het vlees werd ontdaan ging hij in de ammoniak en daarna in de biotex. Het resultaat is dat al snel alle botjes van elkaar zijn losgekomen en we een puzzeltje van ongeveer 100 stukjes hebben. Oei, dat lijkt kansloos.

Nu zijn er kevertjes besteld die het klusje moeten gaan klaren. We hopen dat ze dat kunnen zonder dat de ruimtelijke structuur van de kop verloren gaat. Als dat lukt dan kunnen de kabeljauw-, zalm- en roodbaars-koppen uit de diepvries komen en ook bewerkt worden. En daarna alles wat de visboer nog meer kan leveren. Heel bijzonder om hier mee bezig te zijn. Een natuurliefhebber hoeft zich nooit te vervelen ...

Heeft u er al aan gedacht de contributie over 2019 te betalen? De nodige gegevens vindt u op de achterzijde van de CONVO.

Voorpagina: Paraplulaantje Landgoed Beerschoten
foto: Paul Damoiseaux

Inhoud

- 2 Mijn kraai
- 3 Algemene Ledenvergadering
- 4 Foto van de maand
1000 soortendag Lunetten
- 5 Jaarverslag PWG
- 7 Waterschapsverkiezingen
- 10 Utrecht Rubriek
Eindejaars Plantenjacht
- 11 Kauwtjes zijn slimmer dan duiven
- 12 Activiteiten afgelopen periode
- 13 Activiteiten komende periode
- 14 Ingekomen berichten
- 15 Deltaplan Biodiversiteitsherstel
- 16 Tuinvogeltelling
Activiteiten in Vogelvlucht

De afdeling Utrecht (1902) omvat Utrecht, Vleuten, De Meern, IJsselstein, Nieuwegein, Maarsse, De Bilt, Bilthoven, Houten en Vianen

Voorzitter: Cockie Streng;

voorzitter@utrecht.knnv.nl

Secretaris: Frans Coolen;

secretaris@utrecht.knnv.nl

Ledenadministratie: Frans Coolen;

ledenadministratie@utrecht.knnv.nl

Penningmeester: Maarten Drost;

penningmeester@utrecht.knnv.nl

Natuurhistorisch secretaris: Renee Lommen;

activiteiten@utrecht.knnv.nl

Webmaster: Cockie Steng;

webmaster@utrecht.knnv.nl

Public relations: vacature;

Redactie: Paul Damoiseaux;

redactie@utrecht.knnv.nl

PWG: Richard Janzen;

plantenwerkgroep@utrecht.knnv.nl

VWG: Leo Thijssen;

vogelwerkgroep@utrecht.knnv.nl

Ereleden:

Mevr. P. Bouwmeester-Bels

Website: www.knnv.nl/utrecht

Algemene Ledenvergadering 2019

Donderdag 21 maart 2019

Plaats: Milieucentrum Utrecht, Oudegracht 60, Utrecht

Aanvang: 20:00 uur (inloop met koffie vanaf 19:45; als je later bent aanbellen)

Agenda

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Notulen vaststellen van ALV's 2018

De notulen van de ALV op 12 maart 2018 zijn gepubliceerd in de zomereditie 2018 van de CONVO.

De notulen van de extra ALV op 25 oktober 2018 zijn gepubliceerd in de wintereditie 2018 van de CONVO.

4. Mededelingen
5. Jaarverslagen (algemeen, jaarrekening, activiteiten, plantenwerkgroep, vogelwerkgroep)
6. Kas controlecommissie (Nine Ebben en Corrie Buschman) Decharge penningmeester.
7. Benoemen kascontrolecommissie 2019
8. Begroting 2019 en contributievoorstel 2020
9. Rondvraag en sluiting

20:45 uur: presentatie door Initiatiefgroep Vergroening Singels

Jaarverslag 2018 van KNNV afdeling Utrecht

Het jaarverslag bestaat uit 4 delen: een algemeen deel, een financieel deel, een activiteitenoverzicht en de jaarverslagen van de werkgroepen

1. Algemeen deel

Het ledenaantal van de afdeling per 1 februari 2019 bedraagt in totaal 192 leden, van wie 19 huisgenootleden, 1 erelid en 0 jeugdleden(!). Op 1 februari 2018 waren er 188, 1 januari 2017 186, 1 januari 2016 189 en 1 januari 2015 199 leden. Het ledenaantal lijkt zich wat te herstellen van de daling van afgelopen jaren.

Het bestuur bestond uit:

Cockie Streng	voorzitter
Frans Coolen	secretaris en ledenadministratie
Hans Dupont	penningmeester (tot 25 oktober 2018)
Maarten Drost	penningmeester (vanaf 25 oktober 2018)
Renee Lommen	natuurhistorisch secretaris

De volgende leden verzorgden de publiciteit:

Renee Lommen	redactie nieuwsbrief
Paul Damoiseaux	redactie CONVO
Cockie Streng	webmaster

De Activiteitencommissie bestond uit:

Renee Lommen
Lia Oosterwaal
Nel van Meijeren

Er zijn 12 nieuwsbrieven verspreid. Het kwartaalblad CONVO is 4 keer verschenen.

Er zijn 4 bestuursvergaderingen geweest. De vertegenwoordigende vergaderingen zijn bezocht door Cockie Streng (2x) en Frans Coolen (1x). De Beleidsraad in februari werd bezocht door Cockie Streng; in november was de afdeling niet vertegenwoordigd.

Onderwerpen die ter tafel kwamen tijdens de bestuursvergaderingen zijn onder andere:

- Activiteiten (lezingen, excursies, afdelingsweekend, cursussen), o.a. de minicursus Tuinvogels
- Externe contacten (landelijk bureau KNNV, IVN, Utrecht Natuurlijk, allerlei binnenkomende post)
- jaarplanning
- CONVO, Nieuwsbrief
- inventaris van de kraam
- contributiebetaling leden en wijze van inning
- invoering Algemene Verordening Gegevenslevering (AVG)
- intranet voor onze afdeling
- wisseling en overdracht penningmeester
- algemene archief van de afdeling
- overstap van ING naar ASN-bank
- werken met de U-pas
- transacties Kamer van Koophandel
- lidmaatschapsgeld
- ALV, jaarrekening, begroting

Ook dit jaar heeft de kraam nergens gestaan. Het bestuur heeft besloten om af te zien van het verdere gebruik van de kraam.

2. Financieel deel

Op het moment van verschijnen van deze CONVO zijn de jaarrekening en begroting nog niet gereed. Deze stukken zullen op de ALV worden gepresenteerd. In de week voorafgaand aan de ALV kunt u de stukken via een e-mailbericht opvragen bij de penningmeester: penningmeester@utrecht.knnv.nl.

3. Activiteitenoverzicht 2018

In januari is de minicursus Tuinvogels Herkennen gegeven voor twee groepen van circa 12 personen.

De volgende excursies zijn gegeven:

- Vogelakkers op de Veluwe (3 februari) – 7 personen
- Zwerven door Lunetten (wandeling, 10 maart) – 4 personen
- Vogelexcursie Everdinger Waarden (14 april) – 8 personen
- Excursie Vogels in de Biesbosch (19 mei) – 5 personen
- Excursie Natuurvriendelijke Oevers (16 juni) – 12 personen (samen met IVN)
- Botanische Wandeling Maximapark (23 juni) – 45 personen
- Excursie Pimpernelblauwtje in de Moerputten (21 juli) – 5 personen
- Kraanvogelexcursie Diepenholz (26-28 oktober) – 10 personen
- Bomen in de winter: Arboretum Doorn (9 dec) niet doorgegaan vanwege te weinig aanmeldingen

De volgende lezingen zijn gegeven:

- Nederlandse orchideeën (18 januari op jaarvergadering plantenwerkgroep, en 7 maart)
- Natuurvriendelijke oevers (algemene ledenvergadering, 12 maart)
- Invasieve exoten (25 oktober)
- Iedere plant en dier heeft zijn eigen DNA-verhaal (15 nov) 8 personen

4. Jaarverslagen 2018 werkgroepen

a. Plantenwerkgroep

Verslag staat verderop in deze CONVO.

b. Vogelwerkgroep

Dit verslag is al eerder gepubliceerd in de wintereditie 2018 van de CONVO, op pagina 5. De CONVO is ook te lezen op de website: <https://www.knnv.nl/afdeling-utrecht/nieuws/wintereditie-2018>.

U-pas zaken

U-pashouders kunnen hun contributie bekostigen uit hun budget. U-pashouders die lid willen worden kunnen zich wenden tot de penningmeester: penningmeester@utrecht.knnv.nl

Om in aanmerking te komen voor een U-pas gelden voorwaarden t.a.v. het inkomen die vermeld staan in www.u-pas.nl. U kunt ook bellen met 088-2030630.

Foto van de maand

Opnieuw is Jeanne Huijssoon de enige inzender van een foto. En het is weer een bijzondere!

Vanaf deze editie wordt iedereen verzocht nieuwe foto's op te sturen naar webmaster@utrecht.knnv.nl, onder vermelding van het onderwerp en de plaats waar je de foto maakte (dat mag overal ter wereld zijn). Op de website is een fotogalerij geopend waar alle opgestuurde foto's een plaats hebben gekregen.

De webmaster zal in samenspraak met de voorzitter (!) voor elke editie van de CONVO een foto van het kwartaal uitkiezen. Die foto komt dan prominent in de CONVO.

Deze merel heeft al het fruit uit de kerststukjes (die ik even buiten had gezet in januari) opgegeten en ze duldde geen andere merels die ook pogingen deden.

foto: Jeanne Huijssoon

1000 Soortendag Lunetten

door Win Vuik

Op zondag 16 juni wordt er voor de 2e keer een 1000 soortendag georganiseerd op stadsboerderij Koppelsteede in Utrecht-Lunetten.

24 uur lang proberen we zoveel mogelijk soorten uit diverse flora –en faunagroepen te vinden. Deelnemers kunnen aan diverse excursies meedoen, er zijn kinderactiviteiten, en we betrekken de wijk actief, bijvoorbeeld door een “dode vliegenbren-gactie”. Kortom, dit gaat weer een fraaie dag opleveren.

Wat is nu weer een “dode vliegenbren-gactie”? Vaak worden er in de zomer in huis tegen het raam en in de vensterbank dode vliegen of muggen gevonden. Het is de bedoeling dat mensen uit de wijk deze beesten in een doosje of bakje verzamelen en naar Koppelsteede brengen. Wij gaan proberen ze te determineren.

Verdere informatie, alsmede de complete invulling van deze dag, zal de komende maanden bekend worden gemaakt.

Als u nu al weet dat u deelnemer wilt zijn op deze dag, dan kunt u dat doorgeven aan wim.vuik@utrecht Natuurlijk.nl

Waarom ligt een dode vlieg altijd in de buurt van een raam?

bron: www.nononsancy.nl

Verslag van de Plantenwerkgroep 2018

Wij kunnen weer op een actief jaar terugkijken

De eerste activiteit was de jaarvergadering waarop Joop ten Dam en Janine Mariën ons de pracht van de Nederlandse orchideeën lieten zien.

Daarnaast werd op die avond het voorlopige jaarprogramma gepresenteerd.

Dit jaar hebben we vijf hooilandjes geïnventariseerd met daarnaast vijf andere activiteiten om onze kennis te vergroten en bij te houden.

De laatste activiteit van 2018 gaat nog komen op zaterdag 8 december op de FLORON-dag waar Richard in een vijf minuten-presentatie iets vertelt over het hooilandjesproject en de samenwerking tussen de plantenwerkgroep en de gemeenten Utrecht.

Hooilandjes

We hebben in 2018 vijf hooilandjes geïnventariseerd voor de gemeente Utrecht:

De oevers van de Kromme Rijn bij de Mesdaglaan

Twee weilanden in Fort Blauwkapel

Delen van het Kloosterpark in De Meern

Delen van het Beatrixpark in Lunetten

Delen van Plas Lage Weide in het industrieterrein Lage Weide.

Oever van de Kromme Rijn, 15 april en 26 mei 2018

foto: Richard Janzen

De oevers van de Kromme Rijn bij de Mesdaglaan

Het voorjaar was koud en de ontwikkeling van de vegetatie liep enkele weken achter. Dit weerhield velen van ons niet om op zondag 15 april de oevers van de Kromme Rijn bij de Mesdaglaan te inventariseren. Veel planten lieten zich nog niet zien of alleen vegetatief, waardoor het lastig was deze op naam te brengen. Er waren ook planten die wel prachtig in bloei stonden zoals op de foto van 15 april te zien is.

Daarna werd het zo warm dat de achterstand van het ontluiken van de planten snel ingehaald werd. Op zaterdag 26 mei, bij het tweede bezoek aan de Mesdaglaan, waren de planten flink gegroeid zoals te zien is op de foto van 26 mei.

Hooilandje Fort Blauwkapel 12 mei, Moespimpernel (*Sanguisorba minor* subsp. *balearica*)

foto: Richard Janzen

Hooilandje Fort Blauwkapel

Het mooie hooilandje Fort Blauwkapel werd 12 mei bekeken. Het hooilandje bestaat uit twee velden waarop een paar schapen grazen, omgeven door wallen en met een enkele Meidoorn in het midden. Verstild aan de rand van de stad.

Ook toen moesten veel planten vegetatief herkend worden, zoals de Veldsalie en de Moespimpernel. Vooral over deze laatste soort hebben we veel gediscussieerd. Is het de grote of de kleine pimperl? Met de foto's van de bloeiwijze, die later genomen zijn, gaf Wim Vuijk uitsluitsel: het was de Moespimpernel.

Delen van het Kloosterpark in De Meern

In het Noordelijke gebied vonden we van de aandachtsoorten alleen de Brede wespenorchis en Vierzadige wikke.

In het Zuidelijke gedeelte van het park liggen een paar gebieden die we bekeken. In één van deze gebieden hebben we in de vorige jaren Bijenorchis gevonden, maar dit jaar niet meer. Wel kwam op dit veld veel Veldgerst voor. In de andere delen vonden we geen aandachtsoorten of alleen Vierzadige wikke.

Zuidelijk Kloosterpark veld 1 met o.a. Veldgerst (*Hordeum secalinum*); - Beatrix park gebied 3

foto: Richard Janzen

Delen van het Beatrixpark

Het Beatrixpark is een groot park in de wijk Lunetten. Wij hebben een aantal delen verspreid over van het park geïnventariseerd.

Vooraf in deel 3 komen veel aandachtsoorten voor zoals o.a. Gulden boterbloem, Aardaker, Kamgras, Knolboterbloem, Gewone agrimonie.

Ook in gebied 4 komen mooie soorten voor zoals o.a. Grote bevernel, Bochtige klaver, Geoorde zuring, Goudhaver, Veldlathyrus, Knolboterbloem.

In gebied 6 zou Zeegroene muur moeten voorkomen. Na veel gepuzzel zijn we tot de conclusie gekomen dat niet de Zeegroene muur daar groeit maar Grasmuur. Het wel of niet voorkomen van wimpertjes aan de schutblaadjes is het verschil tussen deze soorten.

Lage Weide Plas

foto: Richard Janzen

Delen van Plas Lage Weide in het industrieterrein Lage Weide

Dit is een soort park waar veel mensen tussen de middag een wandeling maken.

Het zuidelijke deel is een aantal jaren geleden gedeeltelijk veranderd door de aanleg van het Lageweideviaduct.

Toen wij wilden inventariseren was vrijwel het hele gebied gemaaid op enkele verruigde stroken na. Ondanks dat vonden we toch zo'n zes verschillende aandachtsoorten, maar doordat gemaaid was, valt er niets zeggen over de voor of achteruitgang van deze aandachtsoorten.

Wel duidelijk is dat het beheer niet optimaal is. Delen van het gebied verruigen met braam, distel en Rode kornoelje.

Andere activiteiten

Naast de inventarisatie van de hooilandjes zijn er vier avonden en twee buitenactiviteiten geweest waar we onze kennis konden vergroten.

Valse Vrienden

De eerste avond ging over 'valse vrienden' door Wessel Meijer. Centraal stonden soortparen die in het veld verwarring kunnen wekken. De nadruk lag op soorten die je relatief vaak tijdens veldwerk tegenkomt, en op soorten waar in de praktijk relatief veel fouten mee worden gemaakt.

Tijdens de avond hebben we ook bij echte planten de verschillen tussen 'valse vrienden' bekeken.

Iedere deelnemer kreeg een "Valse-vrienden"-boekje mee naar huis.

Zeggen

De tweede avond werd verzorgd door Patrick Lansing en ging over Zeggen.

Na een korte inleiding over de bouw van het geslacht Carex zijn we zelf aan de slag gegaan met het determineren van ca. 10 soorten uit de hooilandjes.

Grassen

De derde avond ging over grassen. Na de inleiding over de bouw van grassen hebben we een aantal algemeen voorkomende grassen gedetermineerd.

Natuurvriendelijke oever Galecopperwetering

Op 16 juni hebben we onder leiding van Maik Jassen van FLORON mee gedaan aan het project 'natuurvriendelijke oever'. In de Galecopperwetering is een aantal jaren geleden een natuurvriendelijke oever aangelegd. Om het effect te meten van deze ingreep, wordt de natuurvriendelijke oever vergeleken met een referentieoever. Op de foto's zijn deze twee oevers te zien. Wat opviel was dat de referentieoever veel gevarieerder was met meer soorten dan de natuurvriendelijke oever. Een goed beheer is van essentieel belang.

Galecopperwetering referentieoever; Galecopperwetering natuurvriendelijke oever

foto: Richard Janzen

Ganzenvoeten

De vierde avond ging over het herkennen en determineren van verschillende soorten ganzenvoeten die voorkomen in de uiterwaard 'Bossenwaard' bij Nieuwegein/IJsselstein. Die avond hebben we ook een aantal van deze soorten kunnen determineren.

Aansluitend was op zaterdag de excursie naar de Bossenwaard waar we vele soorten ganzenvoeten in het wild hebben gezien. Op de foto lopen we door een veld van Rode ganzenvoeten.

Bossenwaard met veel soorten ganzenvoeten

foto: Richard Janzen

Boekenbestelservice KNNV

Raadpleeg de website van de KNNV-uitgeverij (www.knnvuitgeverij.nl) of de advertenties van de KNNV-uitgeverij in Natura. Informeer naar de prijs bij de afdeling Utrecht die veelal een korting geeft aan leden van 20% of meer ten opzichte van de website-prijs.

Informatie en bestellen per e-mail: penningmeester@utrecht.knnv.nl

Bij bestelling ontvangt U een factuur met bestel- en leveringsinformatie. Betaling van de factuur bevestigt de bestelling. Eénmaal per maand worden de bestellingen verzameld en uitgeleverd.

Waterschapsverkiezingen: waar gaan die over?

door Harmke van Dam, Algemeen Bestuur Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden fractie Water Natuurlijk; tevens actief in Initiatiefgroep Vergroening Singel

20 Maart zijn er weer waterschapsverkiezingen, gelijktijdig met de verkiezingen voor Provinciale Staten. Dan worden de nieuwe leden van de waterschapsbesturen gekozen. Maar wat doen waterschappen eigenlijk en wat valt er te kiezen?

Waterbeheer in Nederland

Waterschappen spelen een belangrijke rol in het regionale en lokale waterbeheer in Nederland. Kort gezegd zorgen zij voor veilige dijken, droge voeten, voldoende en schoon water. Dat klinkt simpeler dan het is. Want we willen niet te veel en niet te weinig en dat kan wisselen van plek tot plek en van moment tot moment. En niet te vergeten van belang tot belang. Het waterbeheer is daarom altijd gebiedsgericht maatwerk. Een paar basisprincipes zijn in elk geval belangrijk: water stroomt van hoog naar laag en voorkomen is beter dan genezen.

Blauwalg vijver Wilhelminapark, augustus 2018
foto: Harmke van Dam

Utrechtse deelgebieden

In Utrecht onderscheiden we vier deelgebieden, met hun eigen kenmerken en opgaven. In het centrale stedelijke gebied is de verwerking van het regenwater een belangrijke opgave. Het laaggelegen westelijk veenweide gebied (Groene Hart) heeft vooral te maken met bodemdaling en wateroverlast. Het hoger gelegen – hellende – oostelijke gebied heeft juist moeite om zijn regen- en kwelwater vast te houden. Het gebied rond Vianen ten zuiden van de Lek/Nederrijn behoort tot het Rivierengebied, waar veiligheid altijd een centraal thema is. Ook ten noorden van de grote rivieren wordt komende 20 jaar veel geïnvesteerd in dijkverbetering. Klimaatverandering maakt diverse wateropgaven urgenter en zichtbaarder. Dat gaat niet alleen over overstromingsrisico's, maar ook over wateroverlast, hitte, verdroging, bodemdaling en zeker ook waterkwaliteit.

Demonstratie baggeren en ecologisch slootschonen
foto: Harmke van Dam

Werkzaamheden

In het regionale watersysteem richt het werk zich op peilbeheer, aan- en afvoer van water en de kwaliteit van het oppervlaktewater. De gebiedsfuncties die de provincie vaststelt zijn daarin op dit moment leidend. In een landbouwgebied moet het peil dus worden afgestemd op de voor de agrariërs gewenste zomer- en winterpeilen. Voor een naastliggend natuurgebied of voor bebouwing waar de heipalen niet droog mogen vallen, zijn aangepaste voorzieningen nodig.

De zorg voor en beheer van dijken, dammen, gemalen en sluizen is voor een veel groter gebied van belang. Landelijk wordt samengewerkt in het hoogwaterbeschermingsprogramma. Hierin passen ook maatregelen als waterbergingsgebieden om overmatige hoeveelheden water op te vangen.

Een aparte bedrijfstak richt zich op de zuivering van afvalwater. De zuiveringstechnieken zijn voortdurend in ontwikkeling en meer en meer kunnen energie en grondstoffen worden teruggewonnen. De nieuwe energiezuinige rwzi in Utrecht is bijna klaar. Ondertussen zoekt men verder naar methoden om ook medicijnen, microplastics en andere ongewenste stoffen te kunnen verwijderen.

In de watergangen zelf is baggeren van vervuilde waterbo-

Nieuwe rwzi Utrecht
bron: www.hdsr.nl

dem een belangrijke kwaliteitsmaatregel, eveneens belangrijk voor het op diepte houden van watergangen. Ten bate van de waterkwaliteit en de ecologie worden waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aangelegd. Voor de biodiversiteit is de overbelasting met nutriënten een knelpunt. Een belangrijke bron is de landbouw, maar waterschappen kunnen alleen op vrijwillige basis afspraken maken, aangezien de mestwetgeving landelijk wordt bepaald. Dit remt de ontwikkeling van macrofauna en

Inundatieveld polder Blokhoven
bron: www.waternatuurlijk.nl

wordt bepaald. Dit remt de ontwikkeling van macrofauna en waterplanten.

Het onderhoud en beheer van kades en oevers in de stad gebeurt in overleg met de gemeente.

Samenwerken

Niet alleen waterschappen houden zich bezig met water. Het rijk is verantwoordelijk voor de nationale veiligheid, rijkswateren, normen, wetgeving. De provincie gaat over de ruimtelijke ordening en de toekenning van gebiedsfuncties (landbouw, natuur, bebouwing, bedrijventerreinen, drinkwaterwingebieden, beschermingszones). De gemeente zorgt voor de inzameling van het afvalwater, de riolering, lozingsvergunningen bedrijven, opvang hemelwater, en via de bestemmingsplannen de functies en bouwvoorschriften op perceelsniveau. De EU bepaalt de internationale richtlijnen en grensoverschrijdende opgaven, zoals de Europese Kaderrichtlijn Water. Drinkwaterbedrijven zorgen voor de levering van schoon drinkwater. Dan heb je natuurlijk nog de adviesbureaus, onderzoeks- en onderwijsinstellingen die diensten leveren, informatie en nieuwe oplossingen. En alle gebruikers en belanghebbenden met en zonder eigen grond. Iedereen dus, met een eigen verantwoordelijkheid en zorgplicht om zorgvuldig met ons water om te gaan.

Kroossloot volkstuintuin naast provinciehuis
foto: Harmke van Dam

Een beetje historie

De eerste waterschappen hebben hun oorsprong in de 12e eeuw. In 1122 bijvoorbeeld startte de samenwerking van een aantal buurtschappen rond de Kromme Rijn, toen deze bij Wijk bij

Duurstede werd afgedamd. Door samen te werken kon het water gestuurd worden en het gebied ontgonnen. Het oudste waterschap is Hoogheemraadschap van Rijnland, opgericht in 1255 rond Leiden. Waterschappen zijn de oudste democratie in Nederland: de grondeigenaren (belanghebbenden) betaalden en bepaalden gezamenlijk wat er moest gebeuren, volgens het principe van belang - betaling - zeggenschap. Daar kwam ook het woord polderen vandaan. Pas in de jaren '90 van de 20e eeuw kregen ook huizenbezitters en huurders zeggenschap. In die tijd kregen de waterschappen het waterkwaliteitsbeheer onder hun hoede en kwamen ook alle stedelijke gebieden binnen de waterschapsgrenzen.

Daarmee verschoof ook de aandacht meer naar de stad, waar de meeste belastingbetalers wonen, maar het minst bekend is over waterschappen en het belang van goed waterbeheer. Voor waterschappen nog even wennen. Ze waren altijd vooral gericht op het buitengebied.

Natuurvriendelijke oevers Kromme Rijn
foto: Harmke van Dam

Belastingen

Waterschappen hebben een eigen belastingstelsel om er zeker van te zijn dat ze deze taken goed kunnen blijven uitvoeren. Zo zijn ze niet afhankelijk van rijk, provincie of gemeente die de watertaken dan steeds weer zullen afwegen tegen bv gezondheidszorg, onderwijs of wegen. Vandaar ook dat de waterschapsbesturen democratisch verkozen worden. Want als je belasting betaalt mag je ook meebepalen waar dat aan besteed wordt. In Nederland lijkt goed waterbeheer een vanzelfsprekendheid, maar in andere landen – waar geen waterschappen zijn – is dat zeker niet zo. Nu komen ze naar Nederland om te kijken hoe wij dat geregeld hebben met de waterschappen.

Utrechtse waterschappen

In en rond de stad Utrecht liggen vier waterschappen. De meeste Utrechtse inwoners wonen in het gebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, met kantoor in Houten. De oostgrens is de Utrechtse Heuvelrug, afwaterend richting westen, van Rhenen tot bij Bodegraven in Zuid-Holland, van de Nederrijn in het zuiden tot de noordkant van de gemeente Utrecht. Het gebied rond Westbroek en Hollandse Rading, ten westen van de provinciale weg en de rivier de Vecht (vanaf de Weerdsloot in Utrecht) behoren bij het Waterschap Amstel Gooi en Vecht (kantoor in Amstelveen). Dan heb je nog Waterschap Vallei & Veluwe (kantoor in Apeldoorn), aan de andere kant van de Utrechtse Heuvelrug afwaterend richting oosten. Een klein

puntje van De Bilt (richting Soest) ligt in dit waterschap. En tenslotte behoort het gebied rond Vianen aan de zuidkant van de Lek bij Waterschap Rivierenland (kantoor Tiel).

Dat waterschapsgrenzen niet samenvallen met gemeenten en provincies, is heel logisch. Het water houdt zich tenslotte ook niet aan deze grenzen. Het is voor het waterbeheer daarom veel efficiënter en goedkoper om de grenzen te baseren op de watersysteemgrenzen, zoals de Heuvelrug, de Rijn, een waterkering of peilgebied.

Waterschapsbestuur

Elk waterschap heeft een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur, voorgezeten door een dijkgraaf (soort burgemeester). Het Algemeen Bestuur is vergelijkbaar met een gemeenteraad, de dagelijkse bestuurders – (hoog)heemraden genoemd – kun je vergelijken met wethouders.

Een deel van het algemeen bestuur wordt democratisch verkozen. Iedereen die waterschapsbelasting betaalt mag stemmen, daar hoeft je dus geen Nederlander voor te zijn. Een aantal bestuurszetels is gereserveerd voor specifieke belanghebbenden (geborgde zetels): agrariërs, bedrijven en bos- en natuurterreineigenaren. Zij worden voorgedragen door respectievelijk de LTO, KvK en VBNE (Vereniging van Bos- en Natuurterrein Eigenaren).

Vistrap

foto: Harmke van Dam

Verkiezingen

Tot begin jaren '90 stemden alleen de grondeigenaren: boeren, bedrijven en bos- en natuurterreineigenaren. Na 1993 konden ook inwoners zich verkiesbaar stellen, op persoonlijke titel. Eerst indirect (via gemeenteraden), later direct (schriftelijk). En elk waterschap op zijn eigen moment. Dat droeg natuurlijk niet bij aan de bekendheid van de waterschappen. In 2008 zijn de waterschapsverkiezingen danig veranderd. Vanaf dat moment

konden alleen (belangen)partijen die zich formeel hadden geregistreerd aan de verkiezingen meedoen. Niet alleen politieke partijen. Voor enkele landelijke en provinciale natuur- en recreatie-organisaties was dat aanleiding om de waterschapspartij Water Natuurlijk op te richten. Politiek ongebonden maar met een brede en betrokken achterban rond natuur, milieu, landschap, cultuurhistorie en genieten op en rond het water. Ook de KNNV behoorde tot die eerste generatie steunverleners. Dat bleek succesvol, want Water Natuurlijk werd meteen de grootste partij. Dus vóór de gevestigde politieke partijen. Daarnaast zijn er nog een paar niet-politiek gebonden partijen, zoals de Algemene Waterschapspartij en Waterschap@Inwonersbelangen.

Wat valt er te kiezen?

Hoewel alle partijen veilig, schoon, voldoende en betaalbaar water willen, valt er nog veel te kiezen. Een belangrijke discussie gaat bijvoorbeeld altijd om hoe breed of smal je de kerntaak van het waterschap ziet. Vind je duurzaamheid en biodiversiteit en de zorg voor het watererfgoed een vast onderdeel van je voorbeeldrol als overheid, of alleen voor zover het geen geld kost? In hoeverre neem je de (maatschappelijke) baten mee en wat zie je als acceptabele terugverdientijd? Bij welke doelgroep en welk belang leg je het zwaartepunt? Met wie zoek je samenwerking? Hoe hoog zijn je ambities en welke moeite wil je doen om win-win oplossingen te creëren? Dat heeft direct ook te maken met de afweging bij wie je de kosten neer wil leggen, wie profiteert en wie wordt gefaciliteerd.

Dus ga 20 maart vooral stemmen!

meer info?

stembulp: <https://www.mijnstem.nl>

mijn waterschap: <https://www.waterschappen.nl/mijn-waterschap/>

Water Natuurlijk: <https://www.waternatuurlijk.nl/>

Digitale landelijke nieuwsbrief van de KNNV

Al ruim 5000 leden van de KNNV ontvangen elke maand de landelijke KNNV nieuwsbrief. Hierin vindt u nieuws van de KNNV, projecten, excursies, lezingen en boeken. Iedereen kan zich voor deze gratis nieuwsbrief aanmelden, ook niet-leden van de KNNV. Aanmelden kan via www.knnv.nl/digitale-nieuwsbrief en daar kunt u ook de laatste nieuwsbrief vinden.

Maandelijkse digitale nieuwsbrief afdeling Utrecht

Aan het begin van elke maand sturen we de nieuwsbrief met de activiteiten van de maand naar alle e-mailadressen die ons bekend zijn. Om u te herinneren aan activiteiten in de komende maand en soms ook met aanvullende informatie. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Geef uw e-mailadres door aan de ledenadministratie@utrecht.knnv.nl, dan sturen we de nieuwsbrief ook naar u!

U kunt natuurlijk ook hier kijken: www.knnv.nl/utrecht

Utrecht Rubriek

van, door en voor KNNV-ers uit de regio
deze keer door: Hermien van Slogteren

Soestbergen

“Aan de ene kant legge ze, aan de andere kant zitte ze”. ‘Het luie end’, zo noemen Utrechters het stukje Gansstraat waaraan van oudsher 2 begraafplaatsen en 1 huis van bewaring gelegen waren, oorspronkelijk aan de rand van de stad. Vorig najaar is de TBS-kliniek vertrokken, maar de begraafplaatsen zijn er nog.

Begraafplaats Soestbergen

foto: Hermien van Slogteren

Ik kom regelmatig op de eerste begraafplaats, Soestbergen, om het familiegraf van mijn overleden partner te verzorgen. Soestbergen is de 1e algemene begraafplaats van Utrecht, ontworpen door Zocher en in gebruik genomen in 1830. Zocher maakte er een natuurpark van met gebogen paden, grasvlaktes, bloemperken en een fraai bomen- en struikenbestand in de zijn werk kenmerkende landschapstijl. Dat levert mooie doorkijkjes op. Alles is gericht op het in alle rust beleven van onze sterfelijkheid, niet alleen door nabestaanden maar ook door wandelaars.

Vele onbekende en bekende Utrechters liggen er begraven, waaronder Nicolaas Beets, Gerrit Rietveld en Christophorus Buys Ballot. In 2001 is Soestbergen aangewezen als rijksmonument.

Er is veel te ontdekken: bijzondere grafmonumenten en allerhande symboliek rond leven en dood, maar zelf geniet ik vooral van de rust en de natuur. Er staan veel monumentale bomen, o.a. Kastanjes, Iepen, Beuken, Lindes, bijzondere bomen als Ceder, Tulpenboom en Trompetboom en natuurlijk ook treurvormen. Mijn favoriete periode is het voorjaar, dan bulken de bolletjes de grond uit. In januari zijn er velden vol Sneeuwklonjes, op de grafheuvel in het midden plekken met Winterakonieten, wat later kleuren de grasvelden paars van de Crocussen en de Scilla's. Gulden Boterbloem en Vogeltje op de Kruk volgen weer daarna. In de zomer moet je het vooral hebben van het groen, de perkplanten en het dierenleven. Een goede vogelaar

ben ik niet, maar eind januari waren er Appelvinken. Boomklover en Grote Bonte Specht en andere vertrouwde bosvogels zijn er het hele jaar volop. Soms komen groepen Goudhaantjes langs. In de herfst bezorgt de Plataan vlakbij ons graf me met zijn productie aan blad en schors aardig wat werk. Wanneer ik weer mollen- (en/of muizen)gangen zie in het graf, dan denk ik met een glimlach, ‘mijn geliefden zijn in goed gezelschap’. En dat geldt ook voor de vele poezen uit de buurt die er regelmatig een tukje komen doen.

Er zijn 3 wandelingen beschreven: Bomenwandeling Soestbergen, Cultuurhistorische wandeling (ook voor kinderen) en Wandeling Aardse Paradijstuin.

Zie: www.utrecht.nl/wonen-en-leven/parken-en-groen/begraafplaatsen/wandelen-op-soestbergen/

Winterakonieten (*Eranthis hyemalis*)

foto: Hermien van Slogteren

Eindejaars Plantenjacht

door Lia Oosterwaal

Tussen kerst en 3 januari organiseerde FLORON voor de vijfde keer de Eindejaars Plantenjacht. Drie KNNV-ers keken in Lunetten wat er in deze tijd van het jaar nog (of al) bloeide.

Het leuke van zo'n landelijke telling is dat je je er al tijden van te voren op kunt verheugen. Wij deden dat door vooraf al op te letten waar iets bloeide: daar wilden we dan in elk geval even langs lopen. Beetje sportief smokkelen!

Leuk was dat ook Willeke, die niet in Lunetten woont, graag mee wilde. We hebben samen dan ook maar liefst 56 soorten winterbloeiers gezien!

In het hele land waren er 633 deelnemers, die 537 bloeiende soorten zagen. Natuurlijk zijn er allerlei lijstjes gemaakt: welke plant het meest (madeliefje); welke plaats het meest (Roosendaal en Overloon, beide 86 soorten), enz.

Wij waren dik tevreden met een zonnige dag rondstruinen in Lunetten en hadden discussies over vragen als: wanneer bloeit de plant (moet hij open staan; maar met een zon achter wolken gaat dat niet lukken); hoe moet je deze bloei interpreteren: laatbloeier? nog steeds in bloei? of zoals Fluitenkruid: een nieuwe plant in bloei! Toch anders dan een Echte koekoeksbloem die maar doorgaat met bloei....

Wil je meer lezen over deze FLORON dag: <https://www.floron.nl/plantenjacht>

Wil je een lijst van onze soorten hebben: stuur een berichtje naar Leena Määttänen, leenam@siili.nl

Al met al hebben wij een uitstekende middag gehad.

Kauwtjes zijn slimmer dan duiven

door Frans Coolen

Het is bekend dat kauwen intelligente vogels zijn. Ze hebben een hoog ontwikkeld sociaal leven en kunnen zichzelf bijvoorbeeld herkennen in een spiegel. Het slimme gedrag van de kauw is uitgebreid beschreven in het boek 'De Kauw' van Achilles Cools. Het komt niet gauw voor dat je getuige bent van het verschil in intelligentie tussen twee diersoorten in het wild. Afgelopen zomer had ik het geluk. Tijdens onze vakantie waren we een paar dagen in Purmerend en moesten bij een supermarkt in een winkelcentrum boodschappen doen. Mijn vrouw ging naar binnen, ik paste bij de ingang op de fietsen. Tegenover de ingang was een restaurant, ik dacht van Libanese oorsprong. Het liep tegen het middaguur en het terras was vol met mensen die zaten te lunchen. De lunch bestond uit een soort crackers van plat, hard wit brood. Regelmatig vielen er platte stukjes brood op de grond. Een tiental stadsduiven had dat in de gaten gekregen en was erop afgekomen. Ze pikten de stukjes op en begonnen verwoed met hun kop te schudden in de hoop dat de stukjes zouden breken zodat ze ze op konden eten. Dat ging nogal moeizaam. Overal liepen kopschuddende duiven rond.

Op een zeker moment kwam een kauwtje het terras op vliegen. Doelgericht liep het naar een stukje brood, drukte dat met een pootje plat tegen de grond en brak er met zijn snavel een brokje van af. Binnen de kortste keren was het stukje brood verorberd. Veel tijd om ervan te genieten had het kauwtje niet, want binnen de kortste keren werd hij verjaagd door de duiven.

Kauwtjes en duiven hebben niet zoveel met elkaar. Hier een toevallig treffen op het ruiterpad van het Maximapark. Toen de twee elkaar dichterbij kwamen, verjoeg het kauwtje de duif.

foto: Frans Coolen

Nu zou je verwachten dat de duiven dachten: "Ha, dat kunnen wij ook. Onze pootjes en onze bek zijn ongeveer even sterk als die van de kauw, dus wij gaan ook met onze pootjes de stukjes brood plat tegen de grond aan drukken en ze met de bek afbreken". Maar nee hoor, ze bleven allemaal driftig kopschudden met een stuk brood in hun bek. Hoofdschuddend zag ik dat allemaal aan.

Het is duidelijk dat kauwtjes slimmer zijn dan duiven. Maar ook is duidelijk dat het leervermogen van duiven maar beperkt is. Als ze met velen zijn, durven ze wel een even grote vogel te verjagen, maar later bleek dat wanneer een enkele duif een kauwtje ontmoet, de duif al gauw de vleugels neemt. Zo zie je maar, in de natuur is ook plaats voor voor niet zo slimme beesten met weinig lef.

Activiteiten afgelopen periode

door Renee Lommen

Diepenholz: kraanvogels kijken

We gingen op vrijdagochtend met zijn tienden in drie auto's naar Hof Hahnenberg, Varreler Str. in Wagenfeld. Een mooie locatie – nog maar net geopend – vlakbij een van de overnachtingsplekken van de kraanvogels. Na aankomst om een uur of drie zagen we uit het raam zomaar 2 kraanvogels. Bijzonder. We gingen elke ochtend bij zonsopgang kijken hoe de kraanvogels uitvliegen en 's avonds naar 2 verschillende plekken waar ze naar hun slaapplek terugvliegen. Kraanvogels vliegen het moeras in of uit om de nacht veilig door te komen. Dat zijn waanzinnig indrukwekkende momenten. De tijdstippen dat je op de uitkijkpost moet zijn, luisteren nauw: half uur voor zonsopgang (08:23) en ondergang (18:23). We hebben 4 keer zo'n tocht gemaakt, en bezochten drie verschillende plekken. Wat een bijzonder gezicht om al die sierlijke kraanvogels langs en over je te zien vliegen. Niet te tellen. Ook een bijzonder geluid. Op de laatste plek stonden een aantal vogels goed zichtbaar, niet achter bomen, maar zomaar op een stuk wei. De laatste ochtend voor vertrek naar Nederland reden we door het gebied en zagen op akkers regelmatig – vrij nabij – kraanvogels fourageren.

Kraanvogels (Grus grus)

foto: Renee Lommen

Excursie naar Arboretum in Doorn

Er waren geen aanmeldingen. Dus deze excursie is niet doorgegaan.

Natuurlezing door Joop de Wilde: Wolken, Wind en Water

Wat zie je aan de lucht als je in de vrije natuur wandelt? Joop heeft ons laten zien hoe je de verschillende wol kentypen herkent. Mooi-weerwolken zijn aan de onderkant groter dan van boven en hebben een duidelijke kartel/afscheidingslijn met de lucht. Het wit in de wolk vertoont alle schakeringen wit en grijs. Bij een regenwolk is de vorm anders en deze is egaal grijs, zonder duidelijke contouren met de lucht. Dat is een van de duidelijke dingen die Joop vertelde. Joop vergeleek de cyclus van het ontstaan en leeg regenen van een regenwolk met wat er gebeurt als je een pan met water op een kookplaat aan de kook brengt, en wat daarna gebeurt. Aan de hand van fascinerend fotomateriaal

nam Joop de Wilde ons mee in de wonderlijke wereld van wolken, wind, regen, regenbogen, kringen om de zon, schijnzonnen en het poollicht. De daaropvolgende dagen keek ik op een andere manier naar de lucht en het weer!

Tuinvogelcursus (avond lezing en excursie)

door Menko Vlaardingerbroek

Woensdag 9 januari heeft de KNNV Utrecht voor de tweede keer de cursus 'tuinvogels herkennen' gegeven. Het doel van deze cursus is inzicht geven in hoe je vogels kunt herkennen (d.w.z. op welke kenmerken je moet letten), welke vogels je in je tuin kunt verwachten en hoe je je tuin vogelvriendelijk kunt maken. Op de cursusavond waren veertien cursisten aanwezig.

Roodborst (*Erithacus rubecula*)

foto: Menko Vlaardingerbroek

Bij de cursus hoort ook een excursie om het geleerde in praktijk te brengen. Omdat een excursie naar een privétuin niet voor de hand ligt, zijn we zaterdag 12 januari naar het landgoed Oostbroek bij De Bilt gegaan. Een landgoed is ook een soort tuin, maar dan wat groter, en er leven dezelfde soorten vogels. Hoewel het een grijze, bewolkte dag was, kwamen er toch nog zes cursisten voor de excursie. Een aantal soorten vogels die we op de cursusavond behandeld hebben, hebben we ook werkelijk gezien: houtduif, grote bonte specht, zwarte kraai, pimpelmees, koolmees, winterkoninkje, boomklever, roodborstje, huismus, heggenmus, putter en vink.

In 1992 heeft Utrechts Landschap op het landgoed een stukje van de oude loop van de Kromme Rijn uitgegraven. Hier hebben we naar watervogels gekeken: knobbelzwaan, krakeend, smient, wilde eend, wintertaling, kuifeend, aalscholver en meerkoet. Er vlogen twee nijlganzen over en verderop zat in een dode boom een luid roepende groene specht. Ondertussen was het zachtjes gaan regenen. Omdat brillen en verrekijkers met kleine waterdruppeltjes bedekt raakten, wat het waarnemen van vogels moeilijk maakt, zijn we teruggelopen naar het winkeltje en hebben de excursie beëindigd.

Vogelakkers op de Veluwe

Op het laatste moment voordat de nieuwsbrief van februari uitging, werd deze excursie bedacht. Grietje Vlasma gebeld, die vorig jaar ook deze excursie begeleidde, en ze zei direct 'Ja'. Met 6 behoorlijk deskundige vogelaars gingen we op 16 februari aan de wandel. Eerst langs de akkers; daar hoorden we geelgorzen, zagen twee mooie lijsters, een roodborsttappuut in de zon. Ver-

derop zagen we een groep kleine vogeltjes vliegen: wat konden dat nu zijn? Ze streken weer neer, en vlogen weer op. Een stukje verderop in het gras konden we ze wat beter bekijken. Het bleken wel 40 veldleeuweriken te zijn. Niet veel later hoorden en zagen we er enkele op hun karakteristieke manier hoog in de lucht vliegen en zingen. De lente was voor ons begonnen! We legden een mooi parcours af, deels langs open heidegebied, deels door lariksbos, en deels door gemengde bossen.

Sijsjes, vinken, kepen, pimpel- en koolmezen, en een kuifmees, diverse grote bonte spechten en we hoorden en zagen 2 zwarte spechten. Een klapekster zat er deze keer niet bij. Na een wandeling van 10 km kwamen we weer bij de parkeerplaats aan. Het is een plek om ook in de zomer te bezoeken: Er zijn dan veel vlinders, en veel verschillende vogels. Terug in de auto reden we met aan onze rechterhand het hek van park de Hoge Veluwe naar de weg Arnhem/Ede. In een bocht, waar wat mensen stilstonden en keken, was een grote groep van wel 40 edelherten te zien die rustig in de zon wandelden.

Vogelakkers

foto: Renee Lommen

Activiteiten komende periode

door Renee Lommen

Presentatie op de Algemene Leden Vergadering, 21 maart

Het groener en aantrekkelijker maken van de Utrechtse singels is een idee van bewoners die zich verenigd hebben in de Initiatiefgroep Vergroening Singel. Aanleiding vormde de in 2012 aangelegde steile betonnen rand. Die vormt een harde barrière voor oeverplanten en veel dieren, terwijl juist die overgangszone voor de natuur zo belangrijk is. In de CONVO's van zomer en herfst 2017 was iets te lezen over de werkzaamheden en de plannen van de groep. Tijdens het inhoudelijk deel van de Algemene Leden Vergadering op 21 maart presenteert een lid van de Initiatiefgroep de voortgang van hun project.

Initiatiegroep Vergroening Singel (Harmke van Dam, Ben Nijssen, Paul van Kan, Lies König) bij de aanleg van de Vanishing Staircase in het Zocherpark

foto: Cockie Streng

Moeras- en Stinzenplantentuin van Wim Baas, 30 maart

Aan de rand van de Westbroekse Zodden bevindt zich deze ecologische moeras- en stinzenplantentuin. Met vruchten vruchtbare klei, kalkhoudende grond en schelpengruis zijn diverse biotopen aangelegd. In de tuin met reliëf zijn honderden orchideeën, kievitsbloemen, cycloampjes en in de vijver massaal krabbenscheer en andere trilveenvormende waterplanten te zien. Educatie staat hoog in het vaandel van de bevlogen en deskundige eigenaar. In de lente een zee van sneeuwklokjes, lenteklokjes en andere stinzenplanten. Kortom: biodiversiteit in de tuin. Nieuw sinds 2016: beleefpad moerasbos. Honden toegestaan.

Geopend: van 10.00 tot 17.00 uur iedere laatste zaterdag van de maand februari t/m september. Wie gaat er mee een rondleiding doen op 30 maart om 11.00 uur? Er wordt een kleine bijdrage gevraagd van ca € 3,50 p.p.

Geef je op via activiteiten@utrecht.knnv.nl, dan weet je dat je niet alleen bent.

Verzamelen om 11.00 bij tuin van Wim Baas, Kerkdijk 126, 3615 BJ Westbroek, Utrecht.

Moeras- en Stinzenplantentuin Westbroek

bron: www.tuinenstichting.nl

Vogelexcursie Doove Gat bij Haastrecht, 13 april

Het Doove Gat is een betrekkelijk nieuw natuurgebied bij Haastrecht, ook wel de Hoge Boezem Achter Haastrecht genoemd. Het Zuid-Hollands Landschap heeft een paar jaar geleden het gebied opnieuw ingericht. Stukken weilanden werden afgegraven waardoor het areaal natte natuur enorm toenam. Plassen worden afgewisseld door weilanden en in de plassen bevinden

zich eilandjes. Het Doove Gat doet nu tevens dienst als opvanggebied voor overtollig water.

Het is een plasdrasgebied waar allerlei weide- en watervogels zich thuis voelen. Kievit, watersnip, grutto, wulp, kempahaan, kleine plevier, lepelaar, grote zilverreiger, slobend, krakeend, dodaars en aalscholver weten het Doove Gat te vinden. Ook riet- en zangvogels zijn er te vinden. Te denken valt aan blauwborst, rietgors, rietzanger, graspieper, ringmus en kneu.

We vertrekken met auto's uit Utrecht rond 8.15 uur. We horen graag of je een auto ter beschikking hebt en bereid bent om te rijden en ook horen we graag hoeveel mensen er mee kunnen rijden. We verwachten voor 14.00 uur weer terug te zijn in Utrecht. Vertrek excursie om 9.00 uur bij het zwembad De Loete in Haastrecht. Daar is een ruim parkeerterrein. Adres: Bredeweg 2, Haastrecht. Het parkeerterrein ligt tegen het Doove Gat aan. Aanmelden uiterlijk woensdag 10 april bij activiteiten@utrecht.knnv.nl

Zouweboezem

bron: www.zuidhollandslandschap.nl

De Zouweboezem: vogels kijken, 18 mei

De Nationale Vogelweek 2019 vindt plaats van 11 t/m 19 mei. De Zouweboezem tussen Lexmond en Ameide (voormalige gemeente Zederik) werd gegraven tussen 1370 en 1373 om het overtollig water op te vangen uit de polders in de Vijfheerenlanden.

Nu is het natuurgebied met onder andere rietmoerassen, wilgengrienden en elzenbroekbos. Het gebied is niet groot, maar zeer rijk aan vogelsoorten zoals purperreiger, zwarte stern, blauwborst, snor, rietzanger, koekoek en bruine kiekendief. Verder natuurlijk weidevogels en watervogels bij de plasjes langs de Lek en op open water in het gebied.

We verzamelen om 9:15 uur bij de bushalte op platform C2 aan Jaarbeurszijde. Vandaar vertrekt om 9.25 bus 90 (Arriva) richting Rotterdam. Uitstappen: Boezemweg in Sluis.

Wellicht kunnen we afspreken om mee te rijden met auto's. Als je met de auto komt kunnen we afspreken bij de parkeerplaats aan de Boezemweg.

Opgave voor donderdag 16 mei; activiteiten@utrecht.knnv.nl

Op zoek naar orchideeën in de buurt van Utrecht, 12 juni (19.00 - 22.00 uur)

Rondom Utrecht-stad zijn de afgelopen jaren maar liefst 8 orchideeënsoorten gevonden. Sommige soorten, zoals de rietorchis en de brede wespenorchis, groeien plaatselijk in grote aantallen. Voor de bijenorchis en de moeraswespenorchis moet je al beter de locaties weten en dat geldt ook voor de vroeg bloeiende grote keverorchis. Resten er nog drie soorten: de brede orchis wordt sinds twee jaar waargenomen in Nieuw-Wulven, maar steeds slecht één exemplaar. De vleeskleurige orchis en het hondskruid bloeien op het Laaggravense terrein, waar de asbestsanering begin vorig jaar heeft plaatsgevonden. We vrezen dat deze planten niet meer terugkomen, maar we gaan natuurlijk komend seizoen wel een kijkje nemen! Joop ten Dam en Janine Mariën van de WEO (Werkgroep Europese Orchideeën) zullen deze activiteit begeleiden.

Zij gaan een mooie route fietsen opstellen om zo veel mogelijk verschillende orchideeën te zien. Het vertrekpunt is Koppelstede (stadsboerderij In Lunetten).

Aanmelden voor 10 juni, activiteiten@utrecht.knnv.nl

Rietorchis (Dactylorhiza praetermissa)

foto: Paul Damoiseaux

Reminder KNNV weekend Overijsselse Vecht, 14, 15 en 16 juni

Voorlopig programma: Aankomst op vrijdagmiddag vanaf 16.00 uur. 's Avonds gaan we er nog op uit; mogelijk nachtzwaluwen op de Lemelerberg. Ons programma is dat we een dag Engbertsdijkvenen bezoeken en de andere dag het Varssenerveld.

We verblijven deze drie dagen in het Natuurvriendenhuis Kriekenhaar in Bornerbroek, gelegen tussen de coulissen van houtwallen en essen in het Twentse landschap.

De kosten voor dit weekend zijn ca 75 euro. Bij inleveren van de kopij voor de convo waren er nog 2 plekken vrij. Dus meld je zo spoedig mogelijk aan bij activiteiten@utrecht.knnv.nl

Voor meer informatie zie CONVO-wintereditie pag 9-10. Ook op www.knnv.nl/afdeling-utrecht/

Deelnemers KNNV weekend 2018

foto: Paul Damoiseaux

Ingekomen berichten

Cursus: determineren van wilde planten voor beginners

Hoe heet die plant en waarom groeit die plant hier? Zijn dat vragen die u boeien? Schrijf u dan in voor deze cursus. Het is verrassend om van allerlei wilde planten in het park, in de berm en in uw eigen tuin te ontdekken hoe ze heten. Maar het is niet zo eenvoudig om een plant een naam te geven. Hiervoor geldt: samen kom je verder.

Daarom heeft IVN afdeling Nieuwegein-IJsselstein en omstreken een cursus ontwikkeld die als doel heeft u op een eenvoudige en leuke manier te laten kennismaken met het determineren van wilde planten. We beginnen met een korte inleiding over de indeling van het plantenrijk en over de bouw en de functies van de onderdelen van de plant. U leert te kijken naar bladvormen, bloemvormen en bloeiwijzen aan de hand van levende planten, presentaties en opdrachten binnen en buiten. Er wordt aandacht besteed aan de meest bekende plantenfamilies. Daarna gaat u gezamenlijk één of meerdere planten op naam brengen met behulp van een flora.

Beschikbare materialen tijdens de cursus: Veldgids Nederlandse Flora van Henk Eggelte, loep, prepareernaald en andere flora's. U ontvangt tijdens de cursus een cursusmap met ondersteunende en aanvullende informatie.

Cursus determineren: hoe heet deze bloem?

foto: Frans Kok

Aantal cursisten: minimaal 5, maximaal 20

Kosten: IVN-leden € 15,-, niet-leden € 25,- (inclusief cursusmap, koffie en thee), te voldoen na een bevestigingsmail. De betaling geldt als definitieve opgave.

Data en locatie: 'Het Milieu Educatie Centrum' (=Natuurkwartier), Geinoord 9, Nieuwegein en omvat vier lessen op de maandagavond van 19.30 tot 21.30 uur op 6, 13, 27 mei en 3 juni 2019. Daarnaast organiseren we een terugkomavond/excursie (facultatief) op 26 augustus van 19.00 tot 21.00 uur.

Aanmelden voor 29 april 2019.

Meer informatie en aanmelden bij: Frans Kok, franskok@hetnet.nl, tel: 0306034297 of 0620396805

Deltaplan Biodiversiteitsherstel

door Cockie Streng

Aanleiding Deltaplan

De snelle afname van biodiversiteit staat, anders dan de energietransitie, pas sinds kort hoog op de publieke agenda. Een belangrijke aanjager van die belangstelling is een wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat sinds 1989 in Duitsland ruim 75 procent van de biomassa aan insecten is verdwenen en dat onder omstandigheden die vergelijkbaar zijn aan die in Nederland. Wetenschappers, boerenorganisaties, natuur- en milieuorganisaties, financiers en ketenpartijen spraken kort daarna in de Verklaring van Driebergen (november 2017) de noodzaak uit om samen te werken aan herstel. Een aantal partijen nam het vervolgens op zich dit Deltaplan ook te formuleren: de Kwartiermakers. Met maar één doel: een Nederland met een rijkere en gevarieerdere natuur. De Kwartiermakers zijn een breed scala van belangengroepen die 'polderen' aan een Deltaplan.

Herstel van biodiversiteit

bron: www.groenkennisnet.nl

Omdenken nodig voor omslag

Voor een echte omslag naar biodiversiteitsherstel is een verandering van de bestaande aanpak nodig. Dat vraagt van alle partijen het vermogen te kunnen 'omdenken'. Omdenken houdt in dat de geleverde prestaties van grondgebruikers om biodiversiteit te herstellen, worden verbonden met voldoende maatschappelijke en financiële waardering hiervoor. Omdenken betekent ook dat we vanuit een gezamenlijke stip op de horizon inspanningen op elkaar afstemmen zodat de prestaties van grondgebruikers elkaar versterken en een stapeling van beloning mogelijk is.

Als start is een gezamenlijk droombeeld voor 2030 geformuleerd dat richting geeft aan de verdere uitwerking van het Deltaplan. Omdenken houdt ook in dat we ons realiseren dat de kennis over de daadwerkelijke relatie tussen inspanningen van grondgebruikers en biodiversiteitsherstel beperkt is.

De voornemens die moeten leiden tot het maken en uitvoeren van het Deltaplan staan bol van het 'polderjargon'.

Op 19 december 2018 is het Deltaplan Biodiversiteitsherstel gepresenteerd, zie: <https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/wp-content/uploads/2018/12/Deltaplan-Biodiversiteitsherstel.pdf>.

Hierin wordt een plan van aanpak beschreven. Omdat KNNV-ers zeer betrokken zijn bij natuur in hun omgeving en zich hard maken voor natuurbescherming en behoud en herstel van biodiversiteit, wordt hierna een aantal mogelijkheden genoemd om een bijdrage te leveren aan het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Het gaat dan om activiteiten van KNNV-afdelingen, waarbij er soms een coördinerende rol van het landelijk bestuur is.

Mogelijke bijdragen van de KNNV

Veldwerk

1. Een nulmeting uitvoeren aan de aanwezige biodiversiteit. Bijv. metingen uitvoeren naar de hoeveelheid insecten in een transect vanaf het centrum van een natuurgebied naar de rand van het gebied, eventueel aangevuld met metingen in het omringende agrarisch gebied.

2. Beginners cursussen geven.

Om burgers te betrekken bij de biodiversiteit in Nederland worden instapcursussen ontwikkeld en op meerdere plaatsen in Nederland gehouden. De cursussen bestaan uit theorie, maar vooral veel veldbezoeken. Daarbij kan worden inbegrepen het systematisch noteren van veldwaarnemingen.

3. Diepgaande cursussen.

Diepgaande cursussen kunnen een vervolg zijn op beginnerscursussen of op zichzelf staan. Cursussen worden ontwikkeld en gegeven die bedoeld zijn om de kennis en inventarisatie werkzaamheden van natuurliefhebbers te verdiepen. Deze zouden bij voorkeur ontwikkeld kunnen worden samen met de Soortenorganisaties.

Communicatie

4. Bijdrage aan de communicatie over het belang van biodiversiteit, bijvoorbeeld via Facebook, Twitter, Instagram, enz.

5. Artikelen over biodiversiteit schrijven en publiceren voor diverse bladen, die in zoveel mogelijk media kunnen verschijnen. Het ligt voor de hand om samen te werken met de Soortenorganisaties.

6. Een soort van de maand actie ontwikkelen en uitvoeren. Elke maand een andere soort.

Bij voorkeur wordt bij de gekozen soort vooral de ecologische relaties benadrukt en daarmee het belang van een grote biodiversiteit.

Bronnen:

Website van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel;

stuk voor beleidsraad KNNV over mogelijke KNNV-bijdrage Deltaplan;

E-mailadres van leden

De communicatie via e-mail is niet meer weg te denken uit onze samenleving. Ook onze vereniging maakt volop gebruik van e-mail om onze leden snel en zonder kosten van informatie te voorzien, zoals de nieuwsbrief. Van veel leden hebben we echter nog niet het e-mailadres. Heeft u een e-mailadres? Zou u dat dan willen mailen naar: secretaris@utrecht.knnv.nl Bedankt alvast!

Frans Coolen, secretaris

Indien onbestelbaar retour: Muntkade 4, 3531 AK Utrecht

Tuinvogeltelling

door Nel van Meijeren

Plaats: gemeenschappelijke tuin van appartementengebouw Nieuw Bleyenburg gelegen tussen de wijken Witte Vrouwen, Tuindorp-Oost en Zeehelden in Utrecht.

In onze tuin hangen 3 zaadsilo's, 2 daarvan zijn zichtbaar vanuit mijn huis: dus rond die twee heb ik geteld. De dagen voorafgaand aan de telling lag er sneeuw en was het een drukte van jewelste rond de containers. Ik verheugde mij al op het tellen.

Enfin de sneeuw verdwijnt.....en de vogels ook!

Op zaterdag de 26e installeer ik mij voor het raam: geen vogel te zien. Een nul-telling sprak me niet aan en dus besloot ik zondagmorgen de 27e te gaan tellen.

Om 8.45 uur zat ik klaar. Het leek opnieuw erg stil, maar vanuit het niets waren ze er ineens! :

Stadsduif (Columba livia domestica)

bron: waarneming.nl

merel	3
vink	6
stadsduif	2
wilde eend	4
heggemus	1
koolmees	5
putter	3
kauwtje	2
ekster	1
houtduif	2
pimpelmees	2
spreeuw	6

Blij was ik met deze variatie aan vogels. Er zijn merels: 1 vrouw, 2 mannen: vanmorgen (4/2) hoorde ik één van de heren zingen! En de puttertjes hangen hier rond en snoepen ook van de achtergebleven bloemzaden

Activiteiten in Vogelvlucht

Gehele kwartaal	Foto van de maand
21 mrt	Presentatie Vergroening Singel tijdens ALV
30 mrt	Moeras- en Stinzenplantentuin
13 apr	Vogelexcursie Doove Gat
18 mei	Vogelexcursie Zouweboezem
12 jun	Orchideeënexcursie Utrecht
14-15-16 juni	KNNV Weekend Overijsselse Vecht

Kraanvogelexcursie Diepholz

foto: Renee Lommen

De Convo is de periodiek van de afdeling Utrecht van de KNNV en verschijnt vier keer per jaar. Een abonnement op de Convo kost € 11 per jaar en kan ieder moment ingaan. De opzegtermijn is drie maanden. Leden van de afdeling Utrecht ontvangen de Convo gratis.

Sluitingsdatum kopij voor de volgende Convo: 21 mei 2019. Kopij aanleveren via redactie@utrecht.knnv.nl

Contributie/lidmaatschap 2019: Gewoon lid: € 29,00; huisgenootlid: € 11,50; jeugdlid*: € 17,75; Convalid: €11, te voldoen op rekening NL96INGB0000512683 t.n.v. Kon. Ned. Natuurhistorische Ver. Afd. Utrecht. Wie na 1 september lid wordt betaalt € 7,00 tot het einde van het kalenderjaar. U--pashouders kunnen hun contributie geheel of gedeeltelijk voldoen uit hun budget. Opzegging van het lidmaatschap vóór 1 november. Leden van de KNNV zijn bij activiteiten van de KNNV verzekerd tegen persoonlijke aansprakelijkheid.

Wil je de verenigingstelescoop voor maximaal 3 weken lenen, neem dan contact op met beheerder Leo Thijssen: ljm.thijssen@casema.nl

*Het jeugdlidmaatschap geldt tot en met het kalenderjaar waarin men 25 wordt.